

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Κωνσταντίνος Καβουλάκος

Τραγωδία και ιστορία

Η κριτική του νεωτερικού πολιτισμού
στο νεανικό έργο του Γκέοργκ Λούκατς
(1902-1918)

ISBN 978-960-221-539-5, σχ. 17x24, σελ. 496,
α' έκδοση Φεβρουάριος 2012,
τιμή 32,00 € (χωρίς ΦΠΑ)

Ο Γκέοργκ Λούκατς είναι ευρύτατα γνωστός ως ένας από τους θεμελιωτές της μαρξιστικής φιλοσοφίας του 20ού αιώνα. Έτσι η πρόιμη φάση της διανοητικής του παραγωγής, η οποία προηγήθηκε της αιφνίδιας στράτευσής του στο κομμουνιστικό κίνημα στα τέλη του 1918, κατά

κανόνα αγνοήθηκε από τους μελετητές του έργου του, τουλάχιστον μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '60, και παραμένει ακόμα σχετικά αδιερεύνητη.

Το βιβλίο αυτό προσφέρει μια ενδελεχή κριτική ανασυγκρότηση του λεγόμενου «προμαρξιστικού έργου» του Λούκατς και καινοτομεί αναζητώντας την εσωτερική δυναμική των νεανικών του ερευνών, πέρα από τη σκιά της καθιερωμένης πρόσληψής τους. Η έμφαση δίνεται στα βασικά ερωτήματα που ανακινούνται στις εργασίες του για την κοινωνιολογία και την ιστορία της τέχνης, τη φιλοσοφία της τέχνης και του πολιτισμού, την ηθική και αισθητική φιλοσοφία, καθώς και την κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία. Στον πυρήνα της ανασυγκρότησης τοποθετείται το ερώτημα για την ιστορικότητα και την αχρονικότητα των «μορφών» (αισθητικών, ηθικών κ.ά.), το οποίο απασχολούσε τον Λούκατς σε όλη αυτή την περίοδο. Τούτη ακριβώς την αντίθεση συμπυκνώνει το δίπολο «τραγωδία και ιστορία», ιδωμένη συγχρόνως από τη σκοπιά του αιτήματος για μια σύνθεση των δύο προοπτικών. Υπ' αυτό το πρίσμα γίνεται δυνατή η ανασύνθεση της συναρπαστικής διαδρομής του νεαρού Λούκατς μέσα από τα σημαντικότερα ρεύματα της αστικής διάνοησης των αρχών του 20ού αιώνα και τίθενται οι βάσεις για τη βαθύτερη κατανόηση της κατοπινής στροφής του στον μαρξισμό.

Η πρωτότυπη και διεξοδική έρευνα του Κωνσταντίνου Καβουλάκου καλύπτει μια ευρύτατη θεματική, από το κοινωνικό-ιστορικό πλαίσιο του μοντέρνου δράματος και την αισθητική κουλτούρα της νεωτερικότητας μέχρι το αγεφύρωτο χάσμα μεταξύ της τέχνης και της ζωής και την ουτοπία της ψυχικής πραγματικότητας στον Ντοστογιέφσκι.

«Πώς ένας μαρξιστής σαν τον Λούκατς είναι δυνατό να είχε προηγουμένως μια τόσο πλούσια θητεία στους κύκλους της “αστικής διανόησης” των αρχών του 20ού αιώνα; Αυτή η προσέγγιση, χαρακτηριστική των εργασιών της δεκαετίας του ’60, του ’70 και του ’80, διαβάζει το προμαρξιστικό έργο του Λούκατς αναζητώντας τα στοιχεία που τον οδήγησαν στη συνέχεια στον μαρξισμό, μέσα δηλαδή από το πρίσμα ιδίως των *μαρξιστικών έργων* του τού Μεσοπολέμου. Ανομολόγητη ή ρητή προϋπόθεσή της αποτελεί η παραδοχή μιας ευθύγραμμης εξελικτικής πορείας από τις “ανώριμες” αναζητήσεις του Λούκατς στο πλαίσιο του βαθιά αντινομικού “αστικού” στοχασμού στις αντικειμενικά ανώτερες λύσεις τις οποίες προσέγγισε από το 1918 και μετά.

Δεν θέλησα να επαναλάβω μια παρόμοια ανάγνωση επειδή έκρινα ότι αυτή έχει οδηγήσει πολλές φορές την πρόσληψη του νεανικού έργου του Λούκατς σε λανθασμένα μονοπάτια και επειδή δεν ταιριάζει στον σκοπό μου να προτείνω μια απροκατάληπτη ιστορικοποιημένη ερμηνεία του έργου αυτού, η οποία καθίσταται πλέον δυνατή μετά τον τερματισμό του ψυχρού πολέμου [...] Προτίμησα δηλαδή να θέσω στον εαυτό μου το αντίστροφο από το σύνηθες ερώτημα, ρωτώντας αυτή τη φορά: πώς ένας εστέτ διανοούμενος οδηγήθηκε σε έναν ιδιάζοντα, κριτικό μαρξισμό; Με αυτό τον τρόπο, στο επίκεντρο της έρευνάς μου τίθεται η ανασυγκρότηση της *εσωτερικής δυναμικής* της πρώιμης διανοητικής ανάπτυξης μιας ανήσυχης μορφής του ευρωπαϊκού πνεύματος των αρχών του 20ού αιώνα. Το αποτέλεσμά της είναι το παρόν βιβλίο, το οποίο φτάνει μέχρι τη στροφή του Λούκατς στον μαρξισμό, προσφέρει δηλαδή –κατά το δυνατό– όλες τις προϋποθέσεις για την απάντηση του παραπάνω ερωτήματος. Πιστεύω ότι η οπτική που επέλεξα μου παρείχε αρκετή ελευθερία ώστε να αποφύγω τις κακοτοπιές μιας καθαρά ιδεολογικής ανάγνωσης, η οποία θα ανασυνέθετε αναδρομικά μια διανοητική εξέλιξη με ομαλές μεταβάσεις, χωρίς κενά και άλματα, με βάση κάποια συνεπή, άτεγκτη, εσωτερική τελολογία. Άλλωστε το ίδιο το υλικό ανθίσταται σε μια τέτοια αναγωγή: Σταθερή ήταν η απέχθεια του νεαρού Λούκατς για τις εύκολες λύσεις όσο και η απαίτησή του για όξυνση της προβληματικότητας “μέχρι τέλους”. Γι’ αυτό και το έργο του είναι γεμάτο δημιουργικά αδιέξοδα και γόνιμες θεωρητικές εντάσεις»

(από την Εισαγωγή του συγγραφέα)

Ο Κωνσταντίνος Καβουλάκος γεννήθηκε το 1967 στην Αθήνα, όπου σπούδασε κοινωνιολογία και κοινωνική και πολιτική φιλοσοφία. Είναι αναπληρωτής καθηγητής κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας και φιλοσοφίας του πολιτισμού στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Είναι ο συγγραφέας των βιβλίων: *Γιούργκεν Χάμπερμας: Τα θεμέλια του Λόγου και της κριτικής κοινωνικής θεωρίας* (Πόλις, 1996) και *Πέρα από τη μεταφυσική και τον επιστημονισμό: Ο διεπιστημονικός υλισμός του Max Horkheimer* (Αλεξάνδρεια, 2001). Έχει επιμεληθεί τους συλλογικούς τόμους: *Κριτική θεωρία: Παράδοση και προοπτικές* (νήσος, 2003), *Ιμμάνουελ Καντ. Πρακτικός Λόγος και νεωτερικότητα* (Αλεξάνδρεια, 2006) και *Η Φαινομενολογία του πνεύματος του Γκ.Β.Φ. Χέγκελ. Ερμηνευτικές προσεγγίσεις* (Αλεξάνδρεια, 2009). Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά και έχει μεταφράσει φιλοσοφικά έργα της ευρύτερης παράδοσης της κριτικής θεωρίας (G. Lukács, J. Habermas, A. Wellmer, A. Honneth).